Till:
Förvaltningsrätten i Luleå
Bergsstaten
Box 43
SE-971 02 Luleå
mineinspect@bergsstaten.se

Klagande överklagar Bergsstatens beslut om att tilldela bolaget Energy X92 AB undersökningstillstånd den 12e februari 2026 för området Djupsjöberget nr 100 med diarienummer Dnr BS 200-1787-2025.

Klagande: (den som överklagar beslutet)

Namn:	
Adress:	
Postnummer, ort:	
Telefon:	
E-mail:	
Övrigt:	

1 Överklagande

Klagande överklagar Bergsstatens beslut om att tilldela bolaget Energy X92 AB undersökningstillstånd den 12e februari 2026 för området Djupsjöberget nr 100 med diarienummer Dnr BS 200-1787-2025.

2 Yrkande

Klagande yrkar:

I första hand: Att Förvaltningsrätten upphäver Bergsstatens beslut och avslår ansökan om undersökningstillstånd.

I andra hand: Att Förvaltningsrätten ålägger Bergsstaten att genomföra en mer ingående prövning av Energy X92 AB lämplighet och förmåga att bedriva ett ändamålsenligt undersökningsarbete, med beaktande av bolagets kapacitet, ekonomiska förutsättningar och kompetens. Vidare att vid behov förelägga bolaget att inkomma med kompletterande uppgifter innan en ny prövning görs. Att Förvaltningsrätten ålägger Bergsstaten att utreda behovet av ytterligare villkor för undersökningstillståndet, utöver kravet på säkerhet för ersättning, för att skydda allmänna intressen och enskild rätt i enlighet med 2 kap. 10 § minerallagen.

3 Begäran om inhibition

Klagande begär att Förvaltningsrätten beslutar om inhibition av Bergsstatens beslut, vilket innebär att undersökningstillståndet inte får verkställas innan domstolen har avgjort överklagandet. I Bergsstatens beslut framgår att remitterad Länsstyrelse, kommuner och sametinget framhåller att: Undersökningsområdet omfattar känsliga natur- och kulturmiljöer med höga natur- och kulturvärden. Detta inkluderar utpekade riksintressen för renskötsel samt friluftsliv och naturreservatet Piktjärn. Undersökningsområdet innefattar dricksvattentillgångar och viktiga avrinningsområden. Miljöriskerna som är förenade med undersöknings- och utvinningsarbete i alunskiffer riskerar att få allvarliga och potentiellt oåterkalleliga konsekvenser för dricksvattenförsörjningen och miljön.

Mot denna bakgrund är inhibition både nödvändig och proportionerlig för att förhindra risken för irreversibel skada innan Förvaltningsrätten har avgjort ärendet. Remissinstansernas samstämmiga yttranden visar att de associerade miljöriskerna är starkt ifrågasatta. Om undersökningsarbetet påbörjas innan Förvaltningsrätten har avgjort överklagandet, finns risk för irreversibla skador. En inhibition säkerställer att oåterkalleliga skador inte uppstår under tiden som ärendet prövas i sak och skyddar såväl allmänna som enskilda intressen i enlighet med förvaltningsrättsliga principer och försiktighetsprincipen i miljörätten.

4 Grunder för yrkande

4.1 Sökanden har inte styrkt sin förmåga att genomföra undersökningen

Enligt 2 kap. 2 § minerallagen får undersökningstillstånd inte beviljas den som uppenbart saknar möjlighet eller avsikt att genomföra en ändamålsenlig undersökning. Bolaget grundades 2024 och det finns mycket knapphändig information tillgänglig om dess verksamhet. Årsredovisningar saknas. Det kan konstateras att bolaget enligt tillgängliga och publika källor:

• Saknar dokumenterad erfarenhet av prospektering.
• Har obefintliga finansiella resurser.
• Saknar registrerad personal.

Givet dessa omständigheter måste bolagets kapacitet antas ha varit okänd för Bergsstaten innan ansökan inkom. Därav borde den information som fanns i ansökan ha varit avgörande för beslutet att bevilja undersökningstillstånd. Given den knapphändiga informationen i ansökan kan det inte anses vara klargjort huruvida sökanden uppenbart saknar möjlighet eller avsikt att genomföra en ändamålsenlig undersökning, i enlighet med 2 kap. 2 § minerallagen. Nedan följer en sammanställning av de mest påtagliga aspekterna som visar på att Energy X92 AB saknar kapaciteten att genomföra en ändamålsenlig undersökning:

Oklar ägarstruktur och brist på transparens Energy X92 AB har låg transparens. Det australiensiska bolaget Neu Horizon Uranium med samma huvudmän som Energy X92 AB verkar dock ha en roll vad gäller prospektering av uran i Sverige. Den oklara ägarstrukturen och bristen på insyn ökar risken för att okända aktörer kan påverka projektet att t ex prospektera efter andra mineraler än vad som anges i ansökan, t ex uran.

Ekonomisk och finansiell svaghet Energy X92 AB har mycket begränsade ekonomiska resurser och osäker finansiering. Endast 25 000 SEK i aktiekapital och ingen omsättning redovisad för 2024 vilket är otillräckligt för att hantera kostnader kopplade till undersökning, miljösäkerhet och återställning av mark inom det omfattande undersökningsområdet Djupsjöberget nr 100 samt ett flertal övriga beviljade ansökningar (Storvallflon nr 100, Hamborg nr 100, Kälen nr 100, Laisbäck nr 100, Suddesjaur nr 100, Aresåive nr 100).

Huruvida bolaget har haft verksamhet under 2025 är oklart. Bolaget har inte redovisat några konkreta investerare och huruvida finansieringen är säkrad framgår inte.

Avsaknad av resurser. Bolaget uppvisar ingen dokumenterad egen erfarenhet av prospektering eller mineralutvinning. I ansökan listas namn på personer med erfarenhet av prospektering främst i Afrika. Huruvida det borgar för kännedom om och praktisk erfarenhet av svenska krav på miljöhänsyn framgår inte. Eftersom bolaget inte redovisar vare sig finansiering, anställda/organisation eller tidigare genomförda projekt som styrker teknisk eller organisatorisk kapacitet framstår verksamheten som underfinansierad och ej etablerad. Bolagets förmåga att ställa säkerhet för eventuella skador och återställning är oklar.

4.2 Brister i ansökan och undersökningsområdets omfattning

Enligt 2 kap. 1 § minerallagen ska undersökningstillstånd avse "ett bestämt område, som inte får vara större än att tillståndshavaren kan antas ha möjlighet att undersöka det på ett ändamålsenligt sätt". Energy X92 AB har ansökt om och beviljats ett flertal undersökningstillstånd, vilket sammanlagt motsvarar över 30 000 hektar. Detta gör det kombinerade området till ett av de större i Sverige och väcker allvarliga frågor om bolagets praktiska, organisatoriska och ekonomiska förmåga och kapacitet att genomföra en ändamålsenlig undersökning över en så omfattande yta.

4.3 Avsaknad av villkor för undersökningstillståndet

Enligt 2 kap. 10 § minerallagen ska undersökningstillstånd förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen eller enskild rätt. I beslutet framgår att flera remissinstanser, inklusive Länsstyrelsen och Åre och Krokom kommuner, har framfört betydande risker med prospektering och brytning i alunskiffer och utifrån bolagets ekonomiska status kan det därmed ifrågasättas huruvida undersökningen kan genomföras på ett ansvarsfullt sätt. Sammanfattningsvis har bland annat följande aspekter lyfts fram:

- riksintresse för turism och friluftsliv och rennäring
- Nyckelbiotoper och Piktjärn naturreservat
- fjällskogsbältet Jämtlands län - renbete och uppsamlingsområde för ren
- prioriterade dricksvattenresurser

Miljörisker kopplade till alunskiffer: Undersökning och eventuell utvinning av alunskiffer medför förhöjd risk för spridning av miljögifter, vilket kan ha allvarliga och irreversibla miljökonsekvenser. Det framhålls att erfarenheter från tidigare alunskifferprojekt visar att miljöproblem kan kvarstå i decennier efter avslutad verksamhet samt att det enligt forskare i den statliga alunskifferutredningen (SOU 2020:71) idag saknas säker teknik för att hantera alunskifferbrytning utan långvariga miljöproblem. Områdets topografi och hydrologi torde även det försvåra undersökningsarbetet och öka riskerna ytterligare. Negativ påverkan på lokalsamhället och näringslivet: Exploatering av området kan hota besöksnäringen, jord- och skogsbruk och andra lokala näringar. Prospektering hotar områdets attraktionskraft för turism och rekreation och osäkerheten inför en eventuell gruvetablering påverkar investeringsviljan negativt för lokala företag och besöksnäring. Trots de risker som framhålls från remitterande parter har Bergsstaten inte förenat undersökningstillståndet med villkor för att skydda allmänna eller enskilda intressen.

4.4 Uranprospektering?

Personerna bakom Energy X92 AB driver ett bolag i Australien som säger sig prospektera uran i Sverige. Neu Horizon Uranium fokuserar på uran och förespeglar kommande brytning i Sverige. I föreliggande ansökningar från Energy X92 sägs inget om uran. Det förefaller därför att huvudmännen bakom bolaget letar andra mineraler än vad de ansökt om.

Mot denna bakgrund bör Förvaltningsrätten ålägga Bergsstaten att:
Genomföra en mer ingående bedömning av behovet av ytterligare villkor för undersökningstillståndet, i enlighet med 2 kap. 10 § minerallagen. Alternativt tydligt motivera varför inga särskilda skyddsåtgärder har föreskrivits, trots de omfattande risker som framförts av remissinstanserna.

Övrigt/bilagor etc.

5 Sammanfattning och slutsats

Bergsstaten har beviljat undersökningstillstånd trots tydliga skäl att ifrågasätta sökandens ekonomiska kapacitet och förmåga att bedriva en ändamålsenlig undersökning. Trots omfattande invändningar från remissinstanser har Bergsstaten inte heller förenat tillståndet med tillräckliga villkor för att skydda allmänna och enskilda intressen utöver att ställa säkerhet för ersättning, där bolagets ekonomiska ställning ger anledning till att ifrågasätta värdet av en sådan ställd säkerhet. Mot denna bakgrund yrkas att Förvaltningsrätten beviljar inhibition av Bergsstatens beslut för att förhindra potentiellt irreversibla skador under pågående prövning samt att Förvaltningsrätten prövar Klagandens yrkanden i sak.